

SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (četrti senat)
z dne 13. julija 2005*

V zadevi T-260/97,

Camar Srl, s sedežem v Firencah (Italija), ki ga zastopajo W. Viscardini Donà,
M. Paolin in S. Donà, odvetniki, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožeča stranka,

proti

Svetu Evropske unije, ki sta ga najprej zastopala J. P. Hix in A. Tanca, nato J. P. Hix
in F. Ruggeri Laderchi, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

in

* Jezik postopka: italijanščina.

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo je najprej zastopal H. van Vliet, nato C. Van der Hauwaert in L. Visaggio, zastopniki, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

toženi stranki,

ob intervenciji

Francoske republike, ki jo zastopata K. Rispal-Bellanger in C. Vasak, zastopnici, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

intervenientka,

zaradi določitve zneska škode, ki jo je Komisija morala plačati tožeči stranki, potem ko je bila z vmesno sodbo Sodišča prve stopnje z dne 8. junija 2000 v združenih zadevah Camar in Tico proti Komisiji in Svetu (T-79/96, T-260/97 in T-117/98, Recueil, str. II-2193) razglašena za nično Odločba Komisije z dne 17. julija 1997 o zavrnitvi zahteve za sprejetje prehodnih ukrepov, ki jo je tožeča stranka vložila na podlagi člena 30 Uredbe Sveta (EGS) št. 404/93 z dne 13. februarja 1993 o skupni ureditvi trga za banane (UL L 47, str. 1),

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (četrti senat),

v sestavi H. Legal, predsednik, P. Mengozzi, sodnik, in I. Wiszniewska-Bialecka, sodnica,

sodni tajnik: J. Palacio González, glavni administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. februarja 2005

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

- ¹ Uredba Sveta (EGS) št. 404/93 z dne 13. februarja 1993 o skupni ureditvi trga za banane (UL L 47, str. 1) je različne prejšnje nacionalne režime nadomestila s skupno ureditvijo trgovine s tretjimi državami. S to uredbo je bilo v različici, ki je veljala ob nastanku dejanskega stanja v tej zadevi, določeno odprtje letne carinske kvote za uvoz banan iz tretjih držav ter afriških, karibskih in pacifiških

držav (AKP). V členu 15 te uredbe, ki je postal člen 15a, potem ko je bil spremenjen z Uredbo Sveta (ES) št. 3290/94 z dne 22. decembra 1994 o potrebnih prilagoditvah in prehodnih ukrepih v kmetijskem sektorju za uporabo sporazumov, sklenjenih med urugvajskim krogom večstranskih trgovinskih pogajanj (UL L 349, str. 105), je bilo določeno razlikovanje med bananami, imenovanimi „tradicionalne banane iz AKP“, in bananami, imenovanimi „netradicionalne banane iz AKP“, glede na to, ali so bile del količin, kot so bile določene v Prilogi k Uredbi št. 404/93 in ki so jih države AKP tradicionalno izvažale v Skupnost.

- 2 V členu 17, prvi odstavek, Uredbe št. 404/93 je določeno, da je treba za vsak uvoz banan v Skupnost predložiti uvozno dovoljenje.

- 3 V členu 18(1) Uredbe št. 404/93, kakor je bil spremenjen z Uredbo št. 3290/94, je bilo natančneje določeno, da se za uvoz banan iz tretjih držav, razen držav AKP (v nadaljevanju: banane iz tretjih držav), in netradicionalnih banan iz AKP odpre carinska kvota za 2,1 milijona ton (neto mase) za leto 1994 in za 2,2 milijona ton (neto mase) za naslednja leta. Na podlagi te carinske kvote za uvoz banan iz tretjih držav se določi dajatev 75 ekujev na tono, uvoz netradicionalnih banan iz AKP pa je oproščen carine. Poleg tega je bilo v členu 18(2) določeno, da se za uvoz zunaj tarifne kvote, naj bo to netradicionalen uvoz iz držav AKP ali tretjih držav, določi carina, izračunana na podlagi skupne carinske tarife.

- 4 V členu 19(1) Uredbe št. 404/93 je bila tako odprta carinska kvota razdeljena v obsegu 66,5 % za kategorijo uvoznikov, ki so prodajali banane iz tretjih držav in/ali netradicionalne banane iz AKP (kategorija A), 30 % za kategorijo uvoznikov, ki so prodajali banane iz Skupnosti in/ali tradicionalne banane iz AKP (kategorija B),

in 3,5 % za kategorijo uvoznikov s sedežem v Skupnosti, ki so leta 1992 začeli trgovati z bananami, ki niso bile pridelane v Skupnosti, in/ali s tradicionalnimi bananami iz AKP (kategorija C).

- 5 V skladu s členom 19(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 404/93 se za drugo polovico leta 1993 vsakemu uvozniku izdajo uvozna dovoljenja na podlagi polovice letne povprečne količine, ki jo je prodal v letih od 1989 do 1991.
- 6 V členu 30 Uredbe št. 404/93 je določeno:

„Če bodo po juliju 1993 potrebni posebni ukrepi za lažji prehod od ureditve, ki je obstajala pred začetkom veljavnosti te uredbe, na ureditev, ki jo določa ta uredba, in zlasti za premagovanje občutljivih težav, lahko Komisija po postopku iz člena 27 sprejme takšne prehodne ukrepe, kot jih šteje za potrebne.“

- 7 V členu 27 Uredbe št. 404/93 je določen postopek, imenovan postopek „Upravnega odbora“. V členu 20 te uredbe je bila Komisija pozvana, naj po tem postopku sprejme podrobna pravila trgovine s tretjimi državami.
- 8 Podrobna pravila trgovine s tretjimi državami so bila ob nastanku dejanskega stanja v tej zadevi določena v Uredbi Komisije (EGS) št. 1442/93 z dne 10. junija 1993 o podrobnih pravilih za izvajanje režima uvoza banan v Skupnost (UL L 142, str. 6). V skladu s členoma 4 in 5 te uredbe je bila carinska kvota med uvoznike iz katego-

rije A (66,5 %) razdeljena na podlagi količin banan iz tretjih držav in netradicionalnih banan iz AKP, prodanih v treh letih pred letom, za katero je bila odprta carinska kvota. Kvota se je med uvoznike iz kategorije B (30 %) razdelila na podlagi količin banan iz Skupnosti ali tradicionalnih banan iz AKP, prodanih v referenčnem obdobju, določenem enako kot za kategorijo A.

- 9 V skladu z določbami člena 19(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 404/93 ter členov 4 in 5 Uredbe št. 1442/93 je bilo referenčno obdobje vsako leto predstavljeno za eno leto. Če je za uvoz v letu 1993 referenčno obdobje zajemalo leta 1989, 1990 in 1991, je zato za uvoz v letu 1997 oziroma 1998 zajemalo leta 1993, 1994 in 1995 oziroma leta 1994, 1995 in 1996.
- 10 Poleg tega so uvozniki iz kategorije A ali B v skladu s členom 13 Uredbe št. 1442/93 med veljavnostjo uvoznih dovoljenj, ki so jim bila izdana zaradi njihovega statusa, lahko prenesli pravice, ki izhajajo iz teh dovoljenj, na uvoznike iz kategorije A, B ali C.
- 11 Režim, vzpostavljen z Uredbo št. 404/93 in Uredbo št. 1442/93, se v nadaljevanju imenuje „režim iz leta 1993“.
- 12 Z Uredbo Sveta (ES) št. 1637/98 z dne 20. julija 1998 o spremembi Uredbe št. 404/93 (UL L 210, str. 28), ki se uporablja od 1. januarja 1999, je bil razveljavljen člen 15a in so bili spremenjeni člani od 16 do 20 Uredbe št. 404/93.

- 13 V členu 18 Uredbe št. 404/93, kakor je bil spremenjen z Uredbo št. 1637/98, je bila poleg carinske kvote za 2,2 milijona ton, potrjene v Svetovni trgovinski organizaciji (odstavek 1), odprta dodatna carinska kvota za uvoz banan iz tretjih držav in netradicionalnih banan iz AKP (odstavek 2).
- 14 V členu 19(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 404/93, kakor je bil spremenjen z Uredbo št. 1637/98, je bilo določeno, da se od takrat naprej „[t]arifne kvote iz člena 18(1) in (2) ter uvoz tradicionalnih banan iz AKP [...] vodi po postopku, ki upošteva tradicionalne trgovinske tokove (tradicionalni/novi dobavitelji)“.
- 15 V členu 20 Uredbe št. 404/93, kot je bil spremenjen z Uredbo št. 1637/98, je bilo Komisiji naloženo, naj sprejme določbe za uporabo novega uvoznega režima, ki so v skladu s tem členom, točka (d), morale obsegati predvsem „morebitne posebne določbe za olajšanje prehoda od ureditve uvoza, ki se je uporabljala od 1. julija 1993, na [novo] ureditev“.
- 16 Komisija je na podlagi tega člena 20 sprejela Uredbo (ES) št. 2362/98 z dne 28. oktobra 1998 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe št. 404/93 glede režimov uvoza banan v Skupnost (UL L 293, str. 32), ki je 1. januarja 1999 nadomestila Uredbo št. 1442/93.

17 Člen 3, prvi odstavek, Uredbe št. 2362/98 je vseboval to opredelitev tradicionalnih uvoznikov:

„Za namene te uredbe ‚tradicionalni uvoznik‘ pomeni gospodarske družbe s sedežem v Skupnosti v obdobju določanja referenčnih količin in ob njihovi registraciji na podlagi člena 5, ki so za svoj račun v referenčnem obdobju dejansko uvozile minimalno količino banan iz tretjih držav in/ali držav AKP za naknadno prodajo na trgu Skupnosti.“

18 V členu 4(1) Uredbe št. 2362/98 je bilo določeno, da se „vsakemu tradicionalnemu uvozniku, registriranemu v državi članici v skladu s členom 5, za vsako leto za vsa porekla, navedena v Prilogi I [tretje države in države AKP], dodeli enotna referenčna količina na podlagi količin banan, ki jih je dejansko uvozil v referenčnem obdobju“. V členu 4(2) je natančneje določeno, da je za uvoz v letu 1999 v okviru carinskih kvot in tradicionalnih banan iz AKP referenčno obdobje obsegalo leta 1994, 1995 in 1996.

19 Režim, vzpostavljen s spremembami, vnesenimi z Uredbo št. 1637/98 in Uredbo št. 2362/98, se v nadaljevanju imenuje „režim iz leta 1999“.

20 Na podlagi režima iz leta 1999 je bila uporaba referenčnih količin, sporočenih tradicionalnim uvoznikom za leto 1999, do 30. junija 2001 zaporedoma potrjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2268/1999 z dne 27. oktobra 1999 o uvozu banan v okviru carinskih kvot in tradicionalnih banan iz AKP za prvo četrletje leta 2000

(UL L 277, str. 10), Uredbo Komisije (ES) št. 250/2000 z dne 1. februarja 2000 o uvozu banan v okviru carinskih kvot in tradicionalnih banan iz AKP in določitvi okvirnih količin za drugo četrletje leta 2000 (UL L 26, str. 6), Uredbo Komisije (ES) št. 1077/2000 z dne 22. maja 2000 o določitvi nekaterih okvirnih količin in zgornjih omejitev za izdajo dovoljenj za uvoz banan v Skupnost za tretje četrletje leta 2000 v okviru carinskih kvot in količine tradicionalnih banan iz AKP (UL L 121, str. 4), Uredbo Komisije (ES) št. 1637/2000 z dne 25. julija 2000 o določitvi količin za uvoz banan v Skupnost za četrto četrletje leta 2000 v okviru carinskih kvot in količine tradicionalnih banan iz AKP (UL L 187, str. 36), Uredbo Komisije (ES) št. 2599/2000 z dne 28. novembra 2000 o določitvi nekaterih okvirnih količin in zgornjih omejitev za izdajo dovoljenj za uvoz banan v Skupnost za prvo četrletje leta 2001 v okviru carinskih kvot in količine tradicionalnih banan iz AKP (UL L 300, str. 8) ter nazadnje Uredbo Komisije (ES) št. 395/2001 z dne 27. februarja 2001 o določitvi nekaterih okvirnih količin in zgornjih omejitev za izdajo dovoljenj za uvoz banan v Skupnost za drugo četrletje leta 2001 v okviru carinskih kvot in količine tradicionalnih banan iz AKP (UL L 58, str. 11).

- 21 Režim uvoza banan v Skupnosti je bil nato 1. julija 2001 spremenjen s sprejetjem Uredbe Sveta (ES) št. 216/2001 z dne 29. januarja 2001 o spremembi Uredbe št. 404/93 (UL L 31, str. 2), zlasti členov od 16 do 20 te uredbe, in sprejetjem Uredbe Komisije (ES) št. 896/2001 z dne 7. maja 2001 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe št. 404/93 glede režimov uvoza banan v Skupnost (UL L 126, str. 6). Režim, vzpostavljen s spremembami, uvedenimi z Uredbo št. 216/2001 in Uredbo št. 896/2001, se v nadaljevanju imenuje „režim iz leta 2001“.

Postopek in predlogi strank

- 22 Sodišče prve stopnje je s sodbo z dne 8. junija 2000 v združenih zadevah Camar in Tico proti Komisiji in Svetu (T-79/96, T-260/97 in T-117/98, Recueil, str. II-2193, v nadaljevanju: sodba z dne 8. junija 2000), ki je bila izrečena med drugim v tej zadevi, razglasilo za nično Odločbo Komisije z dne 17. julija 1997 o zavrnitvi zahteve z dne 21. januarja 1997, ki jo je tožeča stranka vložila na podlagi člena 30 Uredbe št. 404/93, in Komisiji naložilo povrnitev škode, ki je tožeči stranki nastala zaradi te odločbe.
- 23 Sodišče prve stopnje je poleg tega Komisiji in Svetu naložilo plačilo 90 % oziroma 10 % stroškov v zadevi T-260/97, Francoski republiki kot intervenientki pa plačilo njenih stroškov.
- 24 V skladu s točko 5 izreka sodbe z dne 8. junija 2000 so morale stranke Sodišču prve stopnje v šestih mesecih od izreka sodbe sporočiti sporazumno določene zneske, ki jih je treba plačati, če sporazuma ne bi bil dosežen, pa bi morale Sodišču prve stopnje v istem roku poslati po višini opredeljene predloge.
- 25 Komisija je pritožbo zoper sodbo z dne 8. junija 2000 (zadeva C-312/00 P) v sodnem tajništvu Sodišča vložila 17. avgusta 2000.
- 26 Na podlagi člena 77(b) Poslovnika Sodišča prve stopnje je to s sklepom z dne 7. februarja 2001 odločilo, da prekine postopek v zadevi T-260/97 do izreka sodbe Sodišča, s katero se bo zaključil postopek v zadevi C-312/00 P.

- 27 Sodišče je s sodbo z dne 10. decembra 2002 v zadevi Komisija proti Camar in Tico (C-312/00 P, Recueil, str. I-11355) zavrnilo pritožbo v delu, ki je bil vložen zoper del sodbe z dne 8. junija 2000 v zvezi z zadevo T-260/97.
- 28 Stranke so bile z dopisom sodnega tajništva Sodišča prve stopnje z dne 9. januarja 2003 obveščene o ponovnem začetku postopka v zadevi T-260/97 in da je ponovno začel teči šestmesečni rok iz točke 5 izreka sodbe z dne 8. junija 2000, ki bi se iztekel 10. junija 2003.
- 29 Tožeča stranka in Komisija sta tako začeli pogajanja za oceno škode. Ker v predpisanem roku nista dosegli dogovora, sta 10. junija 2003 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložili predloga za oceno škode.
- 30 Tožeča stranka je stališča o predlogu Komisije predložila 18. julija 2003, Komisija pa je nato 5. septembra 2003 podala stališča o predlogu in stališčih tožeče stranke.
- 31 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (četrti senat) odločilo začeti ustni postopek ter na podlagi ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 Poslovnika postavilo pisna vprašanja tožeči stranki in Komisiji, ti pa sta se na ta poziv odzvali v predpisanem roku.
- 32 Tožeča stranka in Komisija sta na javni obravnavi 24. februarja 2005 podali ustne navedbe in odgovorili na ustna vprašanja Sodišča prve stopnje.

- 33 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga, naj:
- ugotovi pravilnost zneskov, na podlagi katerih je tožeča stranka ocenila nastalo škodo in ki znašajo brez obresti 2.771.132 EUR za leto 1997, 2.253.060 EUR za leto 1998, 7.190.000 EUR za leto 1999, 7.190.000 EUR za leto 2000 in 4.399.200 EUR za prvo polletje leta 2001;

 - Komisiji naloži, naj v celoti plača te zneske ter tudi zneske, ki jih mora plačati zaradi prevrednotenja in zamudnih obresti, izračunanih po merilih, ki jih je predlagala tožeča stranka, ali po katerem koli drugem merilu, ki bi se Sodišču prve stopnje zdelo primernejše;

 - Komisiji naloži plačilo stroškov te nove faze postopka.
- 34 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj zneske, ki jih mora plačati tožeči stranki, določi na podlagi teh podatkov:
- odškodnino je treba plačati za obdobje med 1. januarjem 1997 in 31. decembrom 1998;

 - obdobje, ki ga je treba upoštevati za izračun referenčne količine tožeče stranke, zajema leti 1989 in 1990;

- znesek odškodnine je treba izračunati na podlagi izpada prihodka zaradi razlike med prihodki, ki bi jih tožeča stranka imela od trgovine z bananami v obdobju med 1. januarjem 1997 in 31. decembrom 1998, če bi Komisija ugodila njeni zahtevi za sprejetje prehodnih ukrepov z dne 21. januarja 1997, in dejanskimi prihodki od te trgovine v zadevnem obdobju, povečanimi za prihodke, ki jih je imela ali bi jih lahko imela v tem obdobju od morebitnih nadomestnih dejavnostih;

- dodatna količina banan, ki bi jo tožeča stranka lahko prodala, če bi Komisija ugodila njeni zahtevi za sprejetje prehodnih ukrepov z dne 21. januarja 1997, znaša 13.855,66 tone za leto 1997 in 11.265,30 tone za leto 1998;

- tako dobljeni znesek odškodnine bo prevrednoten glede na razpoložljive uradne podatke za Italijo, ki veljajo za zadevno obdobje; temu prevrednotenemu znesku se bodo prištele zamudne obresti od datuma izreka sodbe z dne 8. junija 2000 do datuma plačila, ki se bodo izračunale po zakonski stopnji, veljavni v Italiji.

Pravo

Uvodne opombe

- ³⁵ Za uvod je treba opozoriti, da je tožeča stranka z dopisom z dne 21. januarja 1997 na podlagi člena 175 Pogodbe ES (postal člen 232 ES) od Komisije zahtevala, naj na podlagi člena 30 Uredbe št. 404/93 uvozna dovoljenja za banane iz tretjih držav in

netradicionalne banane iz AKP, ki bi ji morala biti dodeljena kot uvozniku iz kategorije B za leto 1997 in naslednja leta do ponovne vzpostavitve njenih običajnih referenčnih količin, določi na podlagi količine banan, ki jih je prodala v letih 1988, 1989 in 1990.

36 Kot izhaja iz točke 208 sodbe z dne 8. junija 2000, je škoda, ki jo je treba povrniti, v tem, da je bilo tožeči stranki dodeljeno manjše število uvoznih dovoljenj v primerjavi s številom dovoljenj, ki bi jih dobila, če bi se člen 30 Uredbe št. 404/93 pravilno uporabil.

37 Čeprav sta se tožeča stranka in Komisija strinjali o letih, ki jih je treba upoštevati za izračun referenčne količine tožeče stranke, ki jo je treba uporabiti pri izračunu števila uvoznih dovoljenj, ki bi jih morala dobiti dodatno, se nasprotno ne strinjata v treh glavnih točkah:

— obdobju, za katero je treba povrniti škodo;

— splošnih merilih, ki jih je treba uporabiti za oceno škode;

— merilih za upoštevanje izgube vrednosti valute in zamudnih obresti.

Leta, ki jih je treba upoštevati za izračun referenčne količine

Trditve strank

- 38 Komisija trdi, da bi moralo obdobje, ki ga je treba upoštevati za izračun referenčne količine tožeče stranke, torej referenčno obdobje, praviloma obsegati tri leta pred začetkom veljavnosti skupne ureditve trga, uvedene z Uredbo št. 404/93, za katera so bili na voljo podatki, torej leta od 1989 do 1991. Vendar naj bi začetek državljanske vojne v Somaliji upravičeval, da se za tožečo stranko ne upošteva leto 1991. Poudarja, da se preostalo obdobje, ki obsega leti 1989 in 1990, lahko opredeli kot obdobje običajne dejavnosti za tožečo stranko, ki naj bi namreč priznala, da je bilo za leto 1988 značilno veliko povečanje njenega uvoza v primerjavi s povprečjem njenih uvozov. Obdobje, ki ga je treba upoštevati kot referenčno obdobje, naj bi torej zajemalo leti 1989 in 1990.
- 39 Tožeča stranka dopušča, da se za oceno škode, ki jo je treba povrniti, uporabi referenčno obdobje, ki ga je navedla Komisija, namesto triletnega obdobja od leta 1988 do leta 1990, navedenega v njeni zahtevi na podlagi člena 30 Uredbe št. 404/93.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 40 Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 8. junija 2000 ob ugotovitvi, da zavrnitev Komisije, da sprejme prehodne ukrepe za reševanje težav, s katerimi se je srečala tožeča stranka, ni zakonita, ni navedlo, da bi Komisija za tožečo stranko morala

upoštevati predvsem obdobje 1988–1990 kot referenčno obdobje za izračun števila uvoznih dovoljenj, ki morajo biti dodeljena tožeči stranki kot uvozniku iz kategorije B.

- 41 Ob upoštevanju, da nič v upoštevnih predpisih ne nalaga, da se pri težavah kot v obravnavanem primeru referenčno obdobje nujno ponovno opredeli glede na triletno obdobje, in da tožeča stranka sprejema izključitev leta 1988, se pristop, za katerega sta se dogovorili stranki, lahko odobri. Obdobje, glede na katero je treba izračunati referenčno količino tožeče stranke za oceno škode, tako zajema dve leti, in sicer leti 1989 in 1990.

Obdobje, za katero je treba povrniti škodo

Trditve strank

- 42 Tožeča stranka meni, da obdobje, na katero se nanaša škoda, ki ji je nastala, ker je Komisija zavrnila njeno zahtevo za sprejetje prehodnih ukrepov, traja od 1. januarja 1997 do 30. decembra 2001.
- 43 Tožeča stranka trdi, da je bila na podlagi režima iz leta 1999 kljub odpravi razlikovanja med dovoljenji za kategoriji A in B pridobitev uvoznih dovoljenj za banane iz tretjih držav enako kot na podlagi prejšnjega režima odvisna predvsem od količine tradicionalnih banan iz AKP, uvoženih v referenčnem obdobju. Poudarja namreč, da so se tradicionalne banane iz AKP med bananami vseh porekel upoštevale za določitev enotne referenčne količine, ki je bila vzpostavljena z Uredbo št. 2362/98 in se vedno izračuna na podlagi referenčnega obdobja, ki traja od leta 1994 do leta 1996.

- 44 Poleg tega naj dejstvo, da se je tožeča stranka v zahtevi z dne 21. januarja 1997, poslani Komisiji, sklicevala na dovoljenja za kategorijo B, nikakor ne bi preprečevalo ugotovitve obstoja škode, ki jo mora Komisija povrniti tudi za obdobje po 31. decembru 1998. Tožeča stranka namreč opozarja, da je v tej zahtevi navedla dovoljenja za kategorijo B samo zaradi opredelitve dovoljenj, ki so bila dodeljena na podlagi referenčne količine, ki jo je sestavljal uvoz tradicionalnih banan iz AKP. S tožbo, na podlagi katere je bila izrečena sodba z dne 8. junija 2000, naj bi želela doseči prilagoditev svojih referenčnih količin, kar naj bi Sodišče prve stopnje priznalo v točki 194, tretji, četrti in peti stavek, navedene sodbe.
- 45 Škoda se mora zato po mnenju tožeče stranke povrniti za vsa leta, v katerih bi na podlagi zakonodaje Skupnosti kot tradicionalna uvoznica banan iz držav AKP lahko uveljavljala svoje običajne referenčne količine, to je do 1. julija 2001, ko je začel veljati režim iz leta 2001. S tem režimom naj bi bila uvedena nova merila za izračun referenčnih količin za dodelitev uvoznih dovoljenj za banane iz tretjih držav ali netradicionalnih banan iz AKP, posledica česar naj bi za uvoznico, kot je tožeča stranka, bila, da bi bilo treba ta izračun odslej opraviti samo na podlagi uvoza, ki ga je kot uvoznica iz kategorije A opravila v referenčnem obdobju.
- 46 Tožeča stranka poleg tega pojasnjuje, da bi bilo treba za oceno škode za leti 1999 in 2000 ter prvo polletje leta 2001 upoštevati uvoz, ki bi ga lahko opravila v obdobju 1994–1996, če bi Komisija sprejela potrebne ukrepe, ki bi ji omogočili nadomestitev somalijskih banan, ki takrat niso bile na voljo.
- 47 Komisija meni, da je treba obdobje, za katero je tožeča stranka upravičena do povrnitve škode, omejiti na čas od 1. januarja 1997 do 31. decembra 1998.

- 48 Opozarja, da je škoda, ki jo mora povrniti, posledica njene zavrnitve, da tožeči stranki v skladu s členom 30 Uredbe št. 404/93 odobri večje število uvoznih dovoljenj za kategorijo B, izračunano na podlagi uvoza banan, ki ga je tožeča stranka opravila pred državljansko vojno v Somaliji.
- 49 Komisija opozarja, da je 1. januarja 1999 začela veljati pomembna reforma trgovinske ureditve, predvidene na podlagi skupne ureditve trga za banane, ki je odpravila zlasti delitev uvoznikov na kategorije A, B in C ter uvedla skupno upravljanje carinskih kvot in tradicionalnih banan iz AKP. Poudarja, da tožeča stranka na podlagi režima iz leta 1999 nikoli ni zahtevala posebne obravnave, medtem ko naj ukrepi, zahtevani na podlagi prejšnjega režima, ki se je iztekel 31. decembra 1998, ne bi imeli učinka na podlagi novega režima.
- 50 Komisija opozarja, da se je 1. januarja 1999 pravna podlaga za ukrepe, ki jih je zahtevala tožeča stranka, spremenila. Če je tožeča stranka menila, da je v posebej neugodnem položaju, bi morala od Komisije ponovno zahtevati, naj sprejme ustrezne ukrepe, tokrat na podlagi novega člena 20(d) Uredbe št. 404/93, kot je bil spremenjen z Uredbo št. 1637/98.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 51 Treba je ugotoviti, da Komisija priznava, da mora povrniti škodo, ki je tožeči stranki nastala v letih 1997 in 1998, ker je Komisija zavrnila zahtevo z dne 21. januarja 1997. Nasprotno pa Komisija zavrača trditev tožeče stranke, da se tej zavrnitvi pripiše škoda, za katero tožeča stranka trdi, da ji je nastala, ko je veljal režim iz leta 1999, in sicer od 1. januarja 1999 do 30. junija 2001.

- 52 Te trditve tožeče stranke ni mogoče sprejeti.
- 53 Res je, da se zahteva tožeče stranke z dne 21. januarja 1997 lahko razlaga, kot da je njen namen v bistvu doseči sprejetje ukrepa, s katerim bi se pristojnim nacionalnim organom dovolilo, da določijo referenčno količino, na podlagi katere bi se tožeči stranki kot uvoznici iz kategorije B dodelila uvozna dovoljenja za banane iz tretjih držav ali netradicionalne banane iz AKP, ob upoštevanju količin tradicionalnih banan iz AKP, prodanih v referenčnem obdobju, ki ni obdobje, ki izhaja iz veljavnih predpisov.
- 54 Iz navedene zahteve predvsem izhaja, da je bila nadomestitev referenčnega obdobja od leta 1993 do leta 1995, ki se je na podlagi režima iz leta 1993 uporabljalo za dodelitev uvoznih dovoljenj za leto 1997, za dodelitev uvoznih dovoljenj za banane iz tretjih držav ali netradicionalnih banan iz AKP tožeči stranki upravičena glede na neobičajno nizko raven uvoza tradicionalnih banan iz AKP, ki ga je tožeča stranka opravila v istem obdobju zaradi skupnega učinka državljanske vojne, ki je izbruhnila v Somaliji, in uvedbe skupne ureditve trga.
- 55 Tožeča stranka je zahtevala, naj se leta od 1988 do 1990 kot referenčno obdobje upoštevajo „do ponovne vzpostavitve njenih običajnih referenčnih količin“, kar glede na navedeno zahtevo pomeni, dokler zaradi letne prestavitve, določene z veljavnimi predpisi (glej zgoraj navedeni točki 8 in 9), referenčno obdobje ne obsega samo let, ki jih ne zaznamujejo težave pri preskrbi s tradicionalnimi bananami iz AKP, ki so bile razlog za zahtevo tožeče stranke.
- 56 Tako bi se moralo z ukrepi, ki bi jih Komisija morala sprejeti za ugoditev navedeni zahtevi, omogočiti, da bi se tudi za leto 1998 upoštevale količine tradicionalnih banan iz AKP, ki jih je tožeča stranka prodala v obdobju, ki ga predlaga, za izračun

števila uvoznih dovoljenj za kategorijo B, ki bi se ji morala dodeliti. Za to leto je namreč referenčno obdobje na podlagi Uredbe št. 1442/93 (1994–1996) še naprej obsegalo – kot je Sodišče prve stopnje izrecno ugotovilo na koncu točke 148 sodbe z dne 8. junija 2000 – leta, v katerih se je tožeča stranka srečevala z navedenimi težavami pri preskrbi.

- 57 Če bi režim iz leta 1993 trajal do leta 1999, bi ukrepi, ki bi jih Komisija morala sprejeti za ugoditev zahtevi tožeče stranke, omogočili enako nadomestitev referenčnega obdobja tudi za leto 1999, ker bi referenčno obdobje na podlagi uredb št. 404/93, in št. 1442/93 prestavljeno za dodatno leto (1995–1997), zajemalo tudi leti (1995 in 1996), v katerih so se pojavljale omenjene težave.
- 58 Vendar je bil režim iz leta 1993 spremenjen z učinkom od 1. januarja 1999. Treba je ugotoviti, da je bila ta reforma taka, da se je 31. decembra 1998 z njo končala veljavnost ukrepov, ki bi jih Komisija morala sprejeti za ugoditev zahtevi tožeče stranke z dne 21. januarja 1997.
- 59 Taka ugotovitev vseeno ne more temeljiti, kot trdi Komisija, na formalnem razlogu, da je bila s členom 20(d) Uredbe št. 404/93, kot je bil spremenjen z Uredbo št. 1637/98, uvedena nova pravna podlaga za sprejetje prehodnih ukrepov.
- 60 Položaj tožeče stranke namreč ne spada v okvir zgoraj navedenega člena 20(d), saj čezmerne težave, ki jih ta navaja, in sicer težave pri preskrbi s tradicionalnimi bananami iz AKP, s katerimi se je srečevala v obdobju 1994–1996, niso bile povezane s prehodom z režima iz leta 1993 na režim iz leta 1999. Nasprotno, čeprav so bile te težave povezane z državljansko vojno v Somaliji, ki se je začela konec leta 1990, je bila neposredna posledica uvedbe skupne ureditve trga, ker je režim iz leta 1993 tožeči stranki dejansko povzročil bistveno objektivno zmanjšanje možnosti, ki jo je

ponujal prejšnji italijanski režim, nadomestitev pomanjkljive ponudbe somalijskih banan predvsem z drugimi tradicionalnimi bananami iz AKP (sodba z dne 8. junija 2000, točke od 140 do 143). Za te težave, ki so bile posledica prehoda z nacionalnih režimov na režim iz leta 1993, je torej na podlagi režima iz leta 1999 še vedno veljal člen 30 Uredbe št. 404/93, ki z Uredbo št. 1637/98 ni bil niti razveljavljen niti spremenjen.

- 61 Razlogi, ki nasprotujejo temu, da bi ukrepi, ki bi jih Komisija morala sprejeti za ugoditev zahtevi z dne 21. januarja 1997, lahko trajali po 31. decembru 1998, so vsebinski in se nanašajo na značilnosti, na podlagi katerih se režim iz leta 1999 z vidika predmeta navedene zahteve bistveno razlikuje od režima iz leta 1993.
- 62 V skladu z uvodno izjavo 5 Uredbe št. 2362/98 je bilo „skupno upravljanje carinskih kvot in tradicionalnih banan iz AKP“ primerno za spodbujanje razvoja mednarodne trgovine in trgovinskih tokov ter preprečevanje neutemeljenih razlik. Tako je bilo treba v skladu z navedeno uvodno izjavo tradicionalne uvoznike in nove udeležence na trgu „opredeliti na podlagi enotnih meril, ne glede na tretje države ali države AKP, iz katerih [so uvažali]“, pravice tradicionalnih uvoznikov je bilo treba „določiti na podlagi dejanskega uvoza, ne glede na poreklo ali vire preskrbe“, in „dati možnost uvoza vseh porekel“, pri čemer bi se ta pristop moral „odražati v periodičnem načinu upravljanja uvoza brez razlikovanja glede na poreklo uvoza“.
- 63 Zato je bilo z režimom iz leta 1999 odpravljeno razlikovanje iz člena 19 Uredbe št. 404/93 za delitev carinske kvote med uvoznike (in dovoljenja) iz kategorije A, B in C. Režim iz leta 1999 je razlikoval samo med tako imenovanimi tradicionalnimi uvozniki (glej zgoraj navedeno točko 17), kot je tožeča stranka, in novimi uvozniki.

- 64 Poleg tega, če so se na podlagi režima iz leta 1993 referenčne količine za uvoznike iz kategorije A izračunale na podlagi količin banan iz tretjih držav in netradicionalnih banan iz AKP, prodanih v referenčnem obdobju, ter za uvoznike iz kategorije B na podlagi količin banan iz Skupnosti ali tradicionalnih banan iz AKP, prodanih v istem referenčnem obdobju (glej zgoraj navedeno točko 8), pa se je na podlagi režima iz leta 1999 „enotna referenčna količina“, uvedena s členom 4 Uredbe št. 2362/98 (glej zgoraj navedeno točko 18), izračunala ob upoštevanju uvoza vseh porekel v Skupnost, in sicer tradicionalnih in netradicionalnih banan iz AKP ter banan iz tretjih držav (Priloga I k Uredbi št. 2362/98), ki ga je zadevni uvoznik opravil v referenčnem obdobju.
- 65 Res je, da je kljub odpravi kategorij uvoznikov in dovoljenj A, B in C ter uvedbi enotne referenčne količine uvoz tradicionalnih banan iz AKP v referenčnem obdobju še naprej tudi na podlagi režima iz leta 1999 vplival na število dovoljenj, ki so se lahko dodelila tožeči stranki za uvoz banan iz tretjih držav in netradicionalnih banan iz AKP. Prav tako je res, da je referenčno obdobje med veljavnostjo režima iz leta 1999 še naprej obsegalo leta od 1994 do 1996 (glej zgoraj navedeni točki 18 in 20), in sicer isto triletno obdobje, ki je bilo referenčno obdobje leta 1998, to je zadnjega leta veljavnosti režima iz leta 1993, ter ki zaradi težav pri preskrbi zaradi somalijske državljanske vojne in uvedbe skupne ureditve trga ni pomenilo običajne ravni dejavnosti tožeče stranke na področju tradicionalnih banan iz AKP.
- 66 Vendar tudi če ne bi bilo popolnoma nezdržljivo s pravili delovanja režima iz leta 1999, upoštevanje let 1989 in 1990 namesto obdobja 1994–1996 za določitev enotne referenčne količine za tožečo stranko samo za del navedene količine, ki jo sestavlja uvoz tradicionalnih banan iz AKP, na podlagi režima iz leta 1999 ne bi moglo biti posledica ukrepov, ki bi jih Komisija morala sprejeti na podlagi režima iz leta 1993, da bi ugodila zahtevi tožeče stranke z dne 21. januarja 1997.

- 67 Treba je namreč ugotoviti, da je uvoz tradicionalnih banan iz AKP, ki ga je uvoznik opravil v referenčnem obdobju, na podlagi režima iz leta 1993 temu dajal pravico do udeležbe pri delitvi jasno opredeljenega dela (30 %) carinske kvote. V tem okviru naj bi se nadomestilo referenčno obdobje, kar je tožeča stranka zahtevala z zahtevo z dne 21. januarja 1997.
- 68 Na podlagi režima iz leta 1999 se referenčne količine tradicionalnih banan iz AKP niso več uporabljale – kar pa je veljalo na podlagi režima iz leta 1993 – za izračun števila uvoznih dovoljenj za banane iz tretjih držav ali netradicionalnih banan iz AKP, ki jih je bilo treba dodeliti na podlagi 30-odstotne carinske kvote, dodeljene uvoznikom iz kategorije B, vendar so pripomogle k določitvi enotne referenčne količine, ki se je na splošno uporabljala za izračun števila dovoljenj, ki se je dodelilo uvoznikom za uvoz vseh porekel na podlagi skupnega upravljanja carinskih kvot in tradicionalnih banan iz AKP. V skladu z uvodno izjavo 5 Uredbe št. 2362/98 so morale biti na podlagi režima iz leta 1999 pravice tradicionalnih uvoznikov ne samo „določene na podlagi dejanskega uvoza, ne glede na poreklo in vire preskrbe“, ampak so morale tudi „dati možnost uvoza vseh porekel“.
- 69 Zato so na podlagi režima iz leta 1999 količine tradicionalnih banan iz AKP, uvožene v referenčnem obdobju, vplivale, kot na podlagi režima iz leta 1993, ne samo na udeležbo uvoznikov pri razdelitvi jasno opredeljenega dela carinske kvote, ampak tudi na razdelitev vseh carinskih kvot in poleg tega na razdelitev uvoznih dovoljenj za tradicionalne banane iz AKP (členi 3, 4 in 6 Uredbe št. 2362/98), medtem ko na podlagi režima iz leta 1993 uvoz tradicionalnih banan iz AKP ni bil odvisen od tega, kakšne referenčne količine so imeli uvozniki (členi od 14 do 16 Uredbe št. 1442/93).
- 70 Te temeljne spremembe pogojev dostopa do banan iz tretjih držav ali netradicionalnih banan iz AKP in predvsem tradicionalnih banan iz AKP kažejo očitno

nepovezanost med režimoma iz let 1993 in 1999 glede na predmet zahteve tožeče stranke z dne 21. januarja 1997. Trditev tožeče stranke, da je mehanizem dodelitve dovoljenj za banane iz tretjih držav ali netradicionalne banane iz AKP še naprej obstajal in je bil enak mehanizmu, ki je veljal na podlagi režima iz leta 1993, če dovoljenja za kategorijo B na podlagi režima iz leta 1999 niso več obstajala, torej ni pravilna.

- 71 Ukrepi, ki bi jih Komisija morala sprejeti za ugoditev zahtevi tožeče stranke z dne 21. januarja 1997, torej niso mogli učinkovati po 31. decembru 1998. Nadomestitev referenčnega obdobja samo za del enotne referenčne količine, ki jo sestavlja uvoz tradicionalnih banan iz AKP, na podlagi režima iz leta 1999 naj bi imela bistveno drugačen in precej večji učinek kot ukrepi, ki jih je zahtevala tožeča stranka. Taka nadomestitev bi lahko bila ob predpostavki, da je sprejemljiva na podlagi izvajanja režima iz leta 1999, predmet samo nove odločbe Komisije, ki bi jo tožeča stranka morala zahtevati z novo zahtevo, ki bi jo morala vložiti ob upoštevanju posebnih pravil navedenega režima.
- 72 Iz tega sledi, da je škoda, ki jo mora Komisija povrniti v obravnavanem primeru, posledica tega, da je bilo tožeči stranki za leti 1997 in 1998 dodeljeno manjše število uvoznih dovoljenj za banane iz tretjih držav in netradicionalne banane iz AKP v primerjavi s številom, ki bi ga morala dobiti za isti leti, če bi Komisija ugodila njeni zahtevi z dne 21. januarja 1997 in na podlagi člena 30 Uredbe št. 404/93 dovolila, da se leti 1989 in 1990 upoštevata kot referenčno obdobje.
- 73 Taka ugotovitev je toliko tehtnejša, če upoštevamo, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso možnost posameznikov uveljavljati prihodnjo škodo v tožbi zaradi nepogodbene odgovornosti, vložene proti Komisiji, nanaša samo na neposredno škodo, ki jo je mogoče z zadostno gotovostjo predvideti na podlagi obstoječega

dejanskega stanja in veljavnih predpisov (sodba Sodišča z dne 2. junija 1976 v združenih zadevah Kampffmeyer in drugi proti Svetu in Komisiji, od 56/74 do 60/74, Recueil, str. 711, točke od 6 do 8).

- 74 V teh okoliščinah je bila lahko predmet odškodninskega zahtevka, ki ga je tožeča stranka vložila v obravnavani zadevi, samo povrnitev škode, ki bi lahko nastala zaradi odločbe Komisije z dne 17. julija 1997 na podlagi predpisov, ki so obstajali ob vložitvi zahteve, in sicer režima iz leta 1993. Domnevna škoda, katere povrnitev tožeča stranka zahteva za obdobje od 1. januarja 1999 do 30. junija 2001, naj nikakor ne bi bila posledica teh predpisov, ampak vsebinsko drugačnih predpisov, ki so bili sprejeti po vložitvi tožbe in katerih značilnosti nikakor niso bile predvidljive ob vložitvi tožbe.

Splošna merila, ki jih je treba uporabiti za oceno škode

Trditve strank

- 75 Tožeča stranka meni, da je Sodišče prve stopnje predvsem v točkah 194, 195 in 211 sodbe z dne 8. junija 2000 že jasno navedlo merilo za izračun zneskov, ki jih je treba plačati iz naslova povrnitve škode, zlasti s sklicevanjem na merilo, ki ga je predlagala tožeča stranka, in sicer menjalno vrednost nedodeljenih uvoznih dovoljenj, ocenjeno na 200 eurov na tona v izjavi služb Komisije v delovni skupini za banane 9. in 10. februarja 1998 znotraj Posebnega odbora za kmetijstvo pri Svetu. Zato je treba po mnenju tožeče stranke škodo izračunati tako, da se znesek 200 EUR pomnoži

s številom ton, ki jih pomeni izpad dovoljenj, ki jih ni prejela, v primerjavi z dovoljenji, ki bi jih morala dobiti, če bi se kot referenčno obdobje uporabilo obdobje pred državljansko vojno namesto let od 1993 do 1995 za uvoz v letu 1997 in let od 1994 do 1996 za uvoz v naslednjih letih.

76 Tožeča stranka poudarja, da Sodišče prve stopnje stranki ne more naložiti, naj povrne škodo, če ta ni dejanska ter če ob izreku sodbe po temelju in višini ni gotova (glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 2. julija 2003 v zadevi Hameico Stuttgart in drugi proti Svetu in Komisiji, T-99/98, Recueil, str. II-2195, točka 67 ter navedena sodna praksa), tako da se ta škoda lahko z gotovostjo oceni vsaj po že določenih merilih. Komisija, ki trdi, da Sodišče prve stopnje teh meril ni določilo v sodbi z dne 8. junija 2000, naj bi nepravilno trdila, da škoda ni samo nedoločena, ampak tudi ni gotova.

77 Tožeča stranka pripominja, da če Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 8. junija 2000 ni izrecno preizkusilo utemeljenosti merila menjalne vrednosti dovoljenj, ki ga je predlagala, tudi ni odločilo, da to merilo ni utemeljeno ali ni primerno za določitev vrednosti škode. Če bi bilo tako, v točki 195 navedene sodbe ne bi trdilo, da tako merilo omogoča predvideti obseg škode „z zadostno gotovostjo“, in v točki 211 pozvalo strank, naj „poskusijo doseči dogovor z vidika [te] sodbe o znesku odškodnine za celotno zatrjevano škodo“.

78 Poleg tega tožeča stranka poudarja, da bi Komisija v dupliki, ki jo je predložila v postopku v glavni stvari, lahko izpodbijala merilo, ki ga je predlagala tožeča stranka, vendar tega ni storila. Zato Komisija tega merila ne bi mogla več izpodbijati.

- 79 Tožeča stranka vseeno trdi, da je menjalna vrednost dovoljenj utemeljen in zanesljiv podatek za določitev vrednosti škode v obravnavanem primeru. Opozarja namreč, da je prenosljivost uvoznih dovoljenj za banane izrecno predvidena s predpisi Skupnosti od začetka veljavnosti režima iz leta 1993 (člen 20 Uredbe št. 1442/93) in da so bila dovoljenja za kategorijo B tista, ki so se prodajala, ker njihov prenos v skladu s členom 13(3) Uredbe št. 1442/93 ni zahteval nobenega zmanjšanja referenčnih količin imetnika in je omogočal dopolnitev majhnih dobičkov, ki jih omogoča trgovina z bananami iz AKP. V zvezi s tem se tožeča stranka sklicuje na točko 86 sodbe Sodišča z dne 5. oktobra 1994 v zadevi Nemčija proti Svetu (C-280/93, Recueil, str. I-4973). Vrednost prenosa dovoljenj naj bi torej pomenila zanesljiv prihodek in predvsem minimalni dobiček.
- 80 Za potrditev utemeljenosti merila menjalne vrednosti uvoznih dovoljenj tožeča stranka opozarja, da je Sodišče v sodbi z dne 27. januarja 2000 v združenih zadevah Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji (C-104/89 in C-37/90, Recueil, str. I-203, točka 79) trdilo, da se statistični in poslovni podatki lahko upoštevajo za oceno škode.
- 81 Komisija trdi, da v sodbi z dne 8. junija 2000 niso bila opredeljena merila za določitev vrednosti odškodnine, ki jo mora plačati tožeči stranki. Sodišče prve stopnje naj bi merilo, ki ga je predlagala tožeča stranka, upoštevalo samo pri preizkusu dopustnosti odškodninskega zahtevka, ne da bi ga obravnavalo kot primerno. Poleg tega med strankami ni bilo nobene razprave o utemeljenosti takega merila.
- 82 Komisija ne priznava, da se dolgovana odškodnina lahko izračuna glede na hipotetično menjalno vrednost uvoznih dovoljenj brez upoštevanja dejstva, ali je zadevno blago uvoženo ali ne. Tako dejstvo naj namreč ne bi imelo nobene zveze z dogodkom, ki je povzročil škodo, in njegovimi dejanskimi posledicami na položaj

tožeče stranke (sodba Sodišča z dne 14. julija 1967 v združenih zadevah Kampffmeyer in drugi proti Komisiji, 5/66, 7/66 in od 13/66 do 24/66, Recueil, str. 317).

- 83 Poudarja, da se prenos uvoznih dovoljenj z enega uvoznika na drugega v praksi le redko preverja. Poleg tega opozarja, da se je za prenos dovoljenj načeloma že na podlagi režima iz leta 1993 v skladu s členom 13 Uredbe št. 1442/93 zahtevalo, naj se prenesene količine odštejejo od referenčne količine prenositelja. Komisija meni, da so se uvozniki iz kategorije B, kot je tožeča stranka, seveda izognili tej omejitvi, vendar je bila možnost, da dobijo uvozna dovoljenja za banane iz tretjih držav in netradicionalne banane iz AKP, odvisna od njihove dejanske prodaje banan iz Skupnosti in tradicionalnih banan iz AKP v referenčnem obdobju.
- 84 Glede domnevne menjalne vrednosti uvoznih dovoljenj, ki znaša 200 EUR na tono in jo je tožeča stranka navedla na podlagi izjave služb Komisije v delovni skupini za banane znotraj Posebnega odbora za kmetijstvo pri Svetu 9. in 10. februarja 1998, Komisija opozarja, da ni pomemben dejavnik za določitev škode. Ta vrednost se namreč nikakor ne more upoštevati za celotno zadevno obdobje, ker je to samo podatek, ki se nanaša na določen trenutek in je omejen na dovoljenja za kategorijo B, in ker se je cena dovoljenj spreminjala glede na ceno banan. Poleg tega tak podatek ne izhaja iz uradnega statističnega in poslovnega poročila, ker ne obstaja resnični trg uvoznih dovoljenj.
- 85 Komisija pa nasprotno predlaga, naj se ocenita zadevne škode opravi na podlagi ustaljene sodne prakse, v skladu s katero je cilj povrnitve škode, da se za oškodovanca v največji mogoči meri ponovno vzpostavi položaj, v katerem bi bil, če mu ta škoda ne bi nastala (sodba Sodišča z dne 3. februarja 1994 v zadevi Grifoni proti ESEA, C-308/87, Recueil, str. I-341, točka 40). Torej bi bilo treba, kolikor je mogoče, upoštevati dejanski položaj oškodovanca, zlasti kadar je povrnitev škode povezana z izvajanjem gospodarske dejavnosti, ki po svoji naravi lahko prinaša

dobiček in tudi izgubo (sodba Sodišča z dne 19. maja 1992 v združenih zadevah Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji, C-104/89 in C-37/90, Recueil, str. I-3061, točke od 32 do 34, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 11. julija 1997 v zadevi Oleifici Italiani proti Komisiji, T-267/94, Recueil, str. II-1239, točka 73 in naslednje).

- ⁸⁶ Komisija, ki se sklicuje na zgoraj navedeni sodbi v Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 19. maja 1992 (točka 26) ter Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 27. januarja 2000, predlaga, naj se v obravnavanem primeru upošteva izpad prihodka, ki je razlika med prihodki, ki bi jih tožeča stranka imela od trgovine z bananami v upoštevnem obdobju (ki zajema leti 1997 in 1998), če bi Komisija ugodila njeni zahtevi z dne 21. januarja 1997 za sprejetje prehodnih ukrepov, in dejanskimi prihodki od te trgovine v istem obdobju, povečanimi za prihodek, ki ga je ali bi ga lahko imela v tem obdobju od morebitnih nadomestnih dejavnosti. Za oceno dodatnih prihodkov, ki bi jih tožeča stranka lahko imela v zadevnem obdobju, če bi se ugodilo njeni zahtevi, se Komisiji zdi razumno upoštevati dobiček, ki ga je tožeča stranka imela od dejanskega uvoza banan v tem obdobju. Komisija tudi pojasnjuje, da bi morala tožeča stranka, če bi Sodišče prve stopnje upoštevalo to merilo, predložiti vse potrebne dokaze za natančno določitev svojega dobička.

Presoja Sodišča prve stopnje

– Vprašanje, ali je bilo merilo menjalne vrednosti dovoljenj potrjeno s sodbo z dne 8. junija 2000

- ⁸⁷ Najprej je treba preveriti, ali je bilo merilo, ki ga je navedla tožeča stranka, v sodbi z dne 8. junija 2000 opredeljeno kot primerno za oceno škode v obravnavanem primeru.

- 88 V zvezi s tem je treba ugotoviti, kot trdi Komisija, da so ugotovitve Sodišča prve stopnje v zvezi z menjalno vrednostjo uvoznih dovoljenj kot merilom za izračun škode del preizkusa dopustnosti odškodninske tožbe (točki 194 in 195 sodbe z dne 8. junija 2000).
- 89 Ob branju točk 194 in 195 se zdi očitno, da trditev Sodišča prve stopnje, da je tožeča stranka navedla dejstva, na podlagi katerih je mogoče predvideti obseg navedene škode z zadostno gotovostjo, pomeni samo, da je tožeča stranka Sodišču prve stopnje predložila dokaze, iz katerih je to lahko sklepalo, da je obseg zatrjevane škode mogoče določiti in da je zato odškodninska tožba dopustna.
- 90 Sodišče prve stopnje pri preizkusu utemeljenosti odškodninske tožbe nikakor ni odločilo o obsegu škode, ki jo je treba povrniti, ampak je v točki 211 sodbe z dne 8. junija 2000 le ugotovilo, da je „treba stranke pozvati, naj poskusijo doseči dogovor z vidika [te sodbe] o znesku odškodnine za celotno zatrjevano škodo“. To pomeni, da so stranke pri pogajanjih morale upoštevati dejstvo, da je Komisija odgovorna za škodljive posledice svojega nezakonitega ravnanja, kot je ugotovljeno v sodbi, in da mora sama povrniti celotno škodo, ker pomeni vzročno zvezo s tem ravnanjem. Nasprotno pa se na podlagi zgoraj navedene točke sodbe z dne 8. junija 2000 ni mogoče – kar pa je storila tožeča stranka – sklicevati na ugotovitve Sodišča prve stopnje pri preizkusu dopustnosti tožbe in zlasti na menjalno vrednost dovoljenj kot merila za določitev obsega škode.
- 91 Tožeča stranka se napačno opira na zgoraj navedeno sodbo Hameico Stuttgart in drugi proti Svetu in Komisiji. Sodišče prve stopnje je v točki 67 te sodbe samo opozorilo, da je Skupnost lahko odgovorna le, če je tožeči stranki dejansko nastala „dejanska in gotova“ škoda. To je pogoj za nastanek nepogodbene odgovornosti Skupnosti, ki ga sodišče Skupnosti lahko obravnava kot izpolnjenega v obravnavanem primeru, ne da bi moralo prej nujno vsebinsko preučiti obseg

zatrjevane škode, saj iz konkretnih okoliščin primera izhaja, da o obstoju škode ni dvoma. Sodišče prve stopnje je v točkah 207 in 208 sodbe z dne 8. junija 2000 v bistvu predvsem ugotovilo resničnost škodljivih posledic za tožečo stranko, ker je Komisija kršila člen 30 Uredbe št. 404/93; te je Sodišče prve stopnje opredelilo kot manj dodeljenih uvoznih dovoljenj, kot bi jih tožeča stranka dobila, če bi se navedeni člen pravilno uporabil. Dejstvo, da vrednosti take škode ob vložitvi tožbe še ni bilo mogoče natančno določiti, nikakor ni onemogočilo ugotovitve, da je ta škoda gotova.

- 92 Zato mora Sodišče prve stopnje po neuspešnih pogajanjih med strankami odločiti o merilih, ki jih je treba uporabiti za oceno škode, ki jo je utrpela tožeča stranka, in določiti znesek odškodnine.

– Vprašanje, ali je Komisiji zastarala pravica do izpodbijanja merila menjalne vrednosti dovoljenj

- 93 Prav tako je treba zavrni trditev tožeče stranke, da je Komisiji, ki v dupliki, vloženi v tem postopku, ki se je končal z izrekom sodbe z dne 8. junija 2000, ni izpodbijala utemeljenosti merila menjalne vrednosti uvoznih dovoljenj, ki ga je tožeča stranka navedla v repliki, zastarala pravica izpodbijati to merilo v novi fazi postopka.

- 94 V zvezi s tem je treba spomniti, da tožeča stranka v tožbi ni navedla meril, ki jih je treba uporabiti za določitev zatrjevane škode. Navedla je samo, da takrat ni bilo mogoče določiti vrednosti škode, ki je še naprej nastajala, in zato pozvala Sodišče prve stopnje, naj najprej odloči o obstoju škode in pridrži oceno te škode

za zunajsodni dogovor strank, ali če takega dogovora ne bo, za odločitev Sodišča prve stopnje v naslednjem postopku. Tožeča stranka se je šele v repliki in odgovoru na ugovor, ki ga je podal Svet, da odškodninska tožba ni dopustna predvsem zaradi pomanjkanja pojasnil o naravi in obsegu zatrjevane škode, sklicevala na menjalno vrednost nedodeljenih uvoznih dovoljenj.

95 Komisija v teh posebnih okoliščinah, da ji ne bi zastarala pravica, ni bila dolžna v dupliki izraziti stališč o utemeljenosti merila za določitev vrednosti škode, ki ga je predlagala tožeča stranka, ampak je to lahko veljavno storila po vmesni sodbi z dne 8. junija 2000 v fazi postopka, ki je bila posebej namenjena za oceno škode.

96 Sodišča prve stopnje, ki mora preučiti obseg obveznosti povrnitve škode, za katero je odgovorna Skupnost, nikakor ne more zavezovati merilo za določitev zneskov, ki jih je treba plačati, ki ga je predlagala tožeča stranka, samo zato, ker Komisija ni izrazila stališča o utemeljenosti tega merila v določeni fazi pisnega postopka.

– Merila, ki jih je treba uporabiti za določitev vrednosti škode, ki jo je treba povrniti

97 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je namen povrnitve škode v okviru nepogodbene odgovornosti, da se v največji mogoči meri ponovno vzpostavi premoženjsko stanje oškodovanca (zgoraj navedeni sodbi Grifoni proti ESEA, točka 40, ter Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 27. januarja 2000, točki 51 in 63).

- 98 V skladu s sodno prakso mora tožeča stranka dokazati nastanek škode ter njene vrste in obseg (zgoraj navedena sodba Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 27. januarja 2000, točka 82).
- 99 V obravnavanem primeru je bil obstoj škode ugotovljen s sodbo z dne 8. junija 2000, s katero je Sodišče prve stopnje odločilo, da to škodo pomeni dodelitev manjšega števila uvoznih dovoljenj v primerjavi s številom, ki bi ga tožeča stranka dobila, če bi bilo ugodeno njeni zahtevi z dne 21. januarja 1997 (točka 208 navedene sodbe). Tožeča stranka je torej dolžna samo dokazati različne vrste in obseg te škode.
- 100 Tožeča stranka v zvezi s tem zahteva povrnitev škode, ki temelji na dodelitvi ekonomske protivrednosti nedodeljenih dovoljenj, saj ta metoda po njenem mnenju omogoča povrnitev samo „gotove minimalne škode“, ki jo pomeni izguba „zanesljivih prihodkov“, ki je cena prenosa teh dovoljenj. Pojasnjuje, da taka metoda v resnici podcenjuje v celoti nastalo škodo, ki naj bi obsegala vrste, kot je „izguba strank in preskrbovalnih poti do skoraj popolnega prenehanja dejavnosti“. Te vrste so bile sicer prvič navedene samo v stališčih tožeče stranke o predlogu odškodnine, ki ga je dala Komisija in niso niti podrobno opredeljene niti dokazane.
- 101 V obravnavanem primeru mora povrnitev škode praviloma omogočiti, da se tožeča stranka s finančnega vidika postavi v položaj, v katerem bi bila, če bi Komisija opustila nezakonito ravnanje, ki je vzrok škode. To pomeni, prvič, določitev števila dodatnih uvoznih dovoljenj, ki bi morala biti dodeljena tožeči stranki v skladu z odločbo, ki bi jo Komisija morala sprejeti za ugoditev njeni zahtevi z dne 21. januarja 1997, in, drugič, ponovno vzpostavitev finančnega položaja, v katerem bi bila tožeča stranka, če bi prejela in uporabila ta dovoljenja.

- 102 Glede števila dodatnih uvoznih dovoljenj je treba v skladu z ugotovitvijo v zgoraj navedeni točki 72 upoštevati samo leti 1997 in 1998, ki pomenita obdobje, za katero je treba povrniti škodo.
- 103 Po izračunu, ki ga je tožeča stranka opravila v predlogu odškodnine, pri čemer je upoštevala leti 1989 in 1990 kot referenčno obdobje, bi morala poleg tega, kar je dejansko dobila, dobiti dovoljenja za kategorijo B za 13.855,66 tone za leto 1997 in 11.625,30 tone za leto 1998.
- 104 Komisija, ki ne izpodbija metode in podatkov, ki jih je tožeča stranka uporabila za izračun števila dodatnih dovoljenj, je v predlogu odškodnine navedla, da bi, če bi ugodila zahtevi tožeče stranke z dne 21. januarja 1997, ta na podlagi referenčnega obdobja 1989–1990 prejela dodatna dovoljenja za kategorijo B za 13.855,66 tone za leto 1997 in 11.265,30 tone za leto 1998.
- 105 Neujemanje podatka o dodatnih dovoljenjih, ki bi jih tožeča stranka morala dobiti za leto 1998 (11.625,30 tone po mnenju tožeče stranke in 11.265,30 tone po mnenju Komisije), v predlogih obeh strank je očitno posledica računske ali pisne napake, ki jo je storila tožeča stranka. Ta namreč v izračunu navaja, da bi morala za navedeno leto dobiti dovoljenja za 15.610,39 tone in da jih je dobila samo za 4.345,092 tone. Razlika med tema količinama znaša 11.265,298 tone, znesek, ki zaokrožen potrjuje podatek, ki ga je navedla Komisija.
- 106 Torej je treba ugotoviti, da bi, če bi Komisija ugodila zahtevi tožeče stranke z dne 21. januarja 1997, ta prejela dodatna dovoljenja za kategorijo B za 13.855,66 tone za leto 1997 in za 11.265,30 tone za leto 1998.

107 Glede ponovne vzpostavitve finančnega položaja, v katerem bi bila tožeča stranka, če bi lahko računala na ta dodatna dovoljenja, je treba spomniti, da so imeli imetniki uvoznih dovoljenj za kategorijo B na podlagi režima iz leta 1993 dve možnosti za njihovo gospodarsko izkoriščanje. Uporabljali so jih namreč lahko ne samo za uvoz banan iz tretjih držav ali netradicionalnih banan iz AKP v Skupnost, ampak jim je bilo s členom 13 Uredbe št. 1442/93 (glej zgoraj navedeno točko 10) izrecno dovoljeno, da jih odstopijo drugim uvoznikom iz kategorije A, B ali C.

108 Sodišče je sicer to drugo možnost gospodarskega izkoriščanja dovoljenj za kategorijo B na podlagi režima iz leta 1993 ugotovilo v zgoraj navedeni sodbi Nemčija proti Svetu (točke od 84 do 86), v kateri je opozorilo, da „načelo prenosljivosti dovoljenj [katerega] posledica v praksi je, da imetnik dovoljenja, namesto da bi sam uvažal in prodajal banane iz tretjih držav, lahko prenese svojo uvozno pravico na drug gospodarski subjekt, ki želi sam uvažati“, in da je „prenos uvoznih dovoljenj [...] možnost, katere uporaba je bila z Uredbo [št. 1442/93] omogočena različnim kategorijam gospodarskih subjektov glede na njihove poslovne interese“. Sodišče je tudi pojasnilo, da je „[f]inančna ugodnost, ki jo ta vrsta prodaje po potrebi lahko zagotavlja uvoznikom banan iz Skupnosti in tradicionalnih banan iz AKP, nujna posledica načela prenosljivosti dovoljenj ter jo je treba presoјati na splošnejši podlagi vseh ukrepov, ki jih Svet sprejme za zagotavljanje prodaje proizvodov Skupnosti in tradicionalnih proizvodov iz AKP“. Tu je Sodišče dodalo, da „[ga je] treba obravnavati kot sredstvo, ki prispeva h konkurenčnosti gospodarskih subjektov, ki prodajajo banane iz Skupnosti in AKP, ter olajšuje vključitev na trge držav članic“.

109 Poleg tega ni sporno, da so se uvozna dovoljenja za kategorijo B dejansko prodajala na trgu.

- 110 Tožeča stranka glede tega upravičeno navaja izjavo predstavnika Komisije v delovni skupini za banane znotraj Posebnega odbora za kmetijstvo pri Svetu 9. in 10. februarja 1998, da so se uvozna dovoljenja za kategorijo B takrat na trgu prodajala po ceni približno 200 EUR na tono.
- 111 Trditve Komisije, da se je prenos dovoljenj z enega uvoznika na drugega v praksi le redko preverjal, ni upoštevna in jo poleg tega izpodbija ugotovitev v uvodni izjavi 4 Uredbe št. 2362/98, v kateri se je Komisija sklicevala na „veliko število neuradnih pošiljanj in odplačnih prenosov uvoznih dokumentov v zadnjem obdobju izvajanja prvotnega režima, vzpostavljenega z Uredbo [...] št. 404/93“.
- 112 Poleg tega trditve Komisije, povzete zgoraj v točki 83, ne ovirajo uporabe menjalne vrednosti dovoljenj kot merila za ocenitev škode, ki jo je utrpela tožeča stranka. Komisija namreč priznava, da za uvoznike iz kategorije B, kot je tožeča stranka, do začetka veljavnosti režima iz leta 1999 ni veljal mehanizem zmanjšanja referenčnih količin zaradi prenosa dovoljenj, ki se je v skladu s členom 13(3) Uredbe št. 1442/93 uporabljal samo pri „prenosu pravic s strani uvoznika iz kategorije A v korist drugega uvoznika iz kategorije A ali C“. Dejstvo, ki ga je navedla Komisija, da je bila možnost uvoznikov iz kategorije B, da dobijo uvozna dovoljenja za banane iz tretjih držav in netradicionalne banane iz AKP, odvisna od njihove dejanske prodaje banan iz Skupnosti in tradicionalnih banan iz AKP v referenčnem obdobju, v teh okoliščinah ni upoštevno.
- 113 Glede sklicevanja Komisije na metodo ocenitve škode, ki jo je Sodišče uporabilo v zadevah, v katerih sta bili izrečeni zgoraj navedeni sodbi Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji, je treba spomniti, da so tožeče stranke v teh zadevah zahtevale odškodnino v vrednosti dobička, ki bi ga lahko ustvarile, če bi ob izteku njihove

zaveze netrženja lahko ponovno začele dobavljati mleko na podlagi referenčne količine, do katere so bile upravičene in za katero so bile prikrajšane zaradi veljavnih predpisov, ki jih je Sodišče razglasilo za neveljavne. Toženi instituciji pa sta nasprotno predlagali, da se odškodnina, ki jo Skupnost dolguje tožečim strankam, izračuna na podlagi višine premije za netrženje, plačane vsaki od tožečih strank. Ta premija, ki je bila v sektorju mleka uvedena z Uredbo Sveta (EGS) št. 1078/77 z dne 17. marca 1977 o uvedbi sistema premij za netrženje mleka in mlečnih proizvodov in za preusmeritev mlečnih kravjih čred (UL L 131, str. 1), je bila dodeljena proizvajalcem, ki so se zavezali, da pet let ne bodo tržili svojih proizvodov, določena pa je bila na ravni, zaradi katere jo je bilo mogoče obravnavati kot „določeno nadomestilo za izgubo prihodka od trženja zadevnih proizvodov“ (tretja uvodna izjava navedene uredbe).

114 Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 19. maja 1992 (točka 26) menilo, da „je treba glede obsega škode, ki jo mora povrniti Skupnost, razen v posebnih okoliščinah, ki upravičujejo drugačno oceno, upoštevati izpad prihodka, ki ga pomeni razlika med prihodka, ki bi jih tožeče stranke v običajnih okoliščinah imele od dostav mleka, ki bi jih opravile, če bi v [upoštevem] obdobju dobile referenčne količine, do katerih so bile upravičene, ter prihodka, ki so jih dejansko imele od dostav mleka, opravljenih v tem obdobju zunaj kakršne koli referenčne količine, in so povečani za prihodke, ki so jih ali bi jih lahko imele v tem obdobju od morebitnih nadomestnih dejavnosti“.

115 Sodišče je tako uporabilo ter natančneje pojasnilo in omejilo metodo, ki so jo predlagale tožeče stranke in je temeljila na ponovni vzpostavitvi hipotetičnega položaja, v katerem bi bile, če bi opravile dostave mleka, ustrezne referenčnim količinam, do katerih so bile upravičene. Sodišče je vseeno dopustilo možnost, da posebne okoliščine upravičujejo drugačno oceno dejavnikov, ki jih je treba

upoštevati pri oceni škode, ter zavrnilo merilo, da se vrednost izpada prihodka tožečih strank določi na podlagi višine premije za netrženje, ker je „ta premija protivrednost zaveze netrženja in ni povezana s škodo, ki so jo utrpele tožeče stranke“ (zgoraj navedena sodba Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 19. maja 1992, točka 34).

- 116 Čeprav premija za netrženje ni imela nobene dejanske povezave z dobičkom, ki bi ga tožeče stranke v zadevah, v katerih sta bili izrečeni zgoraj navedeni sodbi Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji, lahko ustvarile, če ne bi bile nezakonito prikrajšane za svoje referenčne količine, iz ugotovitev v zgoraj navedenih točkah od 107 do 111 izhaja, da v obravnavanem primeru to ne velja za menjalno vrednost uvoznih dovoljenj, ki niso bila dodeljena tožeči stranki. Ta vrednost ni bila, kot v primeru premije za netrženje v sektorju mleka, samo znesek, ki je bil določen pavšalno v upravnem postopku, da se gospodarskim subjektom dodeli „določeno nadomestilo za izgubo prihodka od trženja zadevnih proizvodov“, ampak povsem poslovni podatek, ki so ga zadevni gospodarski subjekti pripravili v skladu z zakoni ponudbe in povpraševanja, ter naj bi zato vsaj približno izražal ekonomsko vrednost prodanih dovoljenj, ki so dajala možnost za izvajanje gospodarskih dejavnosti po privilegiranih pogojih.
- 117 Seveda je mogoče, da bi se tožeča stranka znašla v drugačnem finančnem položaju, glede na to, kako bi se odločila glede dejanske uporabe dovoljenj. Prenos dovoljenj naj bi prinesel zadevne neto prihodke, medtem ko naj bi uvoz in prodaja banan tožečo stranko izpostavila negotovostim vsake trgovinske dejavnosti, torej možnosti za dobiček, ki bi bil morda večji od dobičkov, ki lahko nastanejo zaradi prenosa dovoljenj, ter tudi morebitni izgubi iz poslovanja, predvsem odvisno od tržnega položaja in gospodarske učinkovitosti podjetja.
- 118 Vendar škode, ki je nastala tožeči stranki, ni treba oceniti na podlagi predpostavke, da je tožeča stranka uporabljala dovoljenja za uvoz in prodajo, ter metode, ki jo je

Sodišče uporabilo v zadevah, v katerih sta bili izrečeni zgoraj navedeni sodbi Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji. Tudi rezultat te ocene kot ocene gospodarskih dejavnosti, ki je večinoma hipotetična, bi bil nujno približen, poleg tega, da bi pri ponovni vzpostavitvi premoženja tožeče stranke povzročila zaplete in zamudo (v tem smislu glej zgoraj navedeno sodbo Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 27. januarja 2000, točki 79 in 84). Poleg tega se ocena dodatnih prihodkov – ki bi jih tožeča stranka lahko imela ob ugoditvi njeni zahtevi, kakršno predlaga Komisija, in temelji na upoštevanju dobička, ki ga je tožeča stranka imela od dejanskega uvoza banan v obdobju 1997–1998, za količine banan, ki jih zajemajo nedodeljena dovoljenja – ne zdi ustrezna v obravnavanem primeru, ker je na ta dobiček zelo verjetno vplivalo dejstvo, da je raven dejavnosti tožeče stranke v trgovini z bananami iz tretjih držav in netradicionalnimi bananami iz AKP v navedenem obdobju ostala nižja od ravni, ki bi jo tožeča stranka lahko dosegla, če bi za uvoz in prodajo uporabila dodatna dovoljenja, ki bi ji bila dodeljena, če bi bilo ugodeno njeni zahtevi z dne 21. januarja 1997.

- ¹¹⁹ Treba je ugotoviti, da ima metoda ocenitve škode, ki temelji na predpostavki prenosa dovoljenja, ekonomsko podlago ter da so njene očitne prednosti v preprostosti, hitrosti in zanesljivosti. Torej jo je mogoče odobriti, če se preučijo razpoložljive informacije o menjalni vrednosti nedodeljenih dovoljenj.

– Razpoložljive informacije o menjalni vrednosti nedodeljenih dovoljenj in ocena škode

- ¹²⁰ Tožeča stranka predlaga Sodišču prve stopnje, naj določi škodo ob upoštevanju vrednosti 200 EUR na tono, ki za uvozna dovoljenja za kategorijo B izhaja iz izjave

predstavnika Komisije v delovni skupini za banane znotraj Posebnega odbora za kmetijstvo pri Svetu 9. in 10. februarja 1998.

- 121 Iz te izjave, ki jo je tožeča stranka priložila repliki, predvsem izhaja, da je ta podatek približna cena uvoznih dovoljenj za kategorijo B, ko je bila ta izjava izrečena, to je na začetku februarja 1998.
- 122 Čeprav, kot poudarja Komisija, ta podatek ne izhaja iz uradnega statističnega in poslovnega poročila, ta zato ni neupošteven. Treba je spomniti, da se morajo na podlagi člena 288, drugi odstavek, ES zneski odškodnine določiti v skladu s splošnimi načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic na področju nepogodbene odgovornosti, in da je za te pravne ureditve glede dokaza škode na splošno značilna pravica sodišča, da presodi vse dokaze, ki so mu predloženi (sodba Sodišča z dne 6. oktobra 1982 v zadevi Interquell Stärke-Chemie proti Svetu in Komisiji, 261/78, Recueil, str. 3271, točka 11). Vrednost 200 EUR na tono so navedle službe Komisije in ta je v svojih pisanjih ni izpodbijala. Torej jo je treba upoštevati pri oceni škode v obravnavanem primeru.
- 123 Vendar je Sodišče prve stopnje, ker ta podatek ne pomeni povprečne vrednosti dovoljenj za kategorijo B za celotno obdobje, za katero je treba povrniti škodo, in sicer za leti 1997 in 1998, ter zaradi upoštevanja trditve Komisije, ki je tožeča stranka ne izpodbija, da je menjalna vrednost uvoznih dovoljenj odvisna od nihanja cene banan, na podlagi ukrepov procesnega vodstva pozvalo tožečo stranko, naj kot dokaz predloži podatke o gibanju menjalne vrednosti dovoljenj za kategorijo B v navedenem obdobju.

124 Tožeča stranka je ugodila temu pozivu in med drugim predložila 19 računov za prenose dovoljenj za kategorijo B med tretjimi podjetji na ozemlju Skupnosti z različnimi datumi med 31. decembrom 1997 in 20. oktobrom 1998. Iz teh računov, ki jih Komisija ni izpodbijala, izhaja, da je bila cena, po kateri so bila navedena dovoljenja prenesena v teh transakcijah, razen ene izjeme, višja od 200 EUR na tono in da je v številnih primerih dosegla celo 289 EUR na tono.

125 Komisija je na obravnavi poudarila, da cena, zaračunana za posamezne prenose, o katerih pričajo računi, ki jih je predložila tožeča stranka, ni bila objektivna, ker se je lahko spreminjala glede na okoliščine in predvsem naključne potrebe, ki bi jih prevzemniki lahko imeli glede razpolaganja z dovoljenji. Ta ugovor je treba relativizirati. Jasno je, da cene, uporabljene pri posamezni transakciji, ni mogoče obravnavati kot cene, ki pomeni tržno vrednost blaga, s katerim se je trgovalo. Vendar ta vrednost izhaja iz povprečja cen, zaračunanih pri posameznih transakcijah, in službe Komisije so na podlagi nedvomno širše analize trga na podlagi dela delovne skupine za banane znotraj Posebnega odbora za kmetijstvo pri Svetu 9. in 10. februarja 1998 lahko poročale o približni vrednosti dovoljenj za kategorijo B v višini 200 EUR na tono v istem obdobju. Cene, zaračunane za različne transakcije, na katere se sklicujejo računi, ki jih je predložila tožeča stranka, so resni, natančni in skladni pokazatelji tega, da se prodajna cena dovoljenj za kategorijo B v letu 1998 ni znižala v primerjavi z ravno, ki so jo službe Komisije ugotovile februarja 1998. Komisija ni predložila nobenega nasprotnega dokaza. Poleg tega diagram o gibanju veleprodajne cene tako imenovanih „dolarskih“ banan v Evropski uniji, ki so ga pripravile službe Komisije in priložile predlogu Komisije o odškodnini, kaže, da je ta cena, ki je po mnenju Komisije vplivala na prodajno vrednost dovoljenj za kategorijo B, v času izjave, omenjene zgoraj v točki 120, znašala 1 EUR na kilogram in da je v letu 1998 nihala okoli te ravni, tako da ni mogoče trditi, da je bila v času navedene izjave precej nad njenim povprečjem za leto 1998.

- 126 Sodišče prve stopnje v teh okoliščinah meni, da so, če podatkov v dokumentaciji, ki jo je predložila tožeča stranka, tudi ob upoštevanju nestabilnosti cene prenosa dovoljenj, o katerih pričajo, ni mogoče obravnavati, da omogočajo natančno oceno škode, vseeno dovolj prepričljivi in so resna podlaga za ugotovitev, da je vrednost 200 EUR na tono, ki jo je navedla tožeča stranka, razumen in sprejemljiv približek povprečne vrednosti dovoljenj za kategorijo B v letu 1998.
- 127 Tožeča stranka je za leto 1997 predložila račun z dne 31. decembra 1997, na katerem je cena prenosa dovoljenj za kategorijo B znašala 274 EUR na tono, in navedla, da je bila v transakciji v zvezi z dejanskim uvozom banan avgusta 1997 vrednost uporabljenih dovoljenj za kategorijo B ocenjena na približno 172 EUR na tono.
- 128 Glede ne zgornje ugotovitve se škoda, ki jo je utrpela tožeča stranka, na podlagi ocene *ex aequo et bono* lahko glede glavne terjatve določi na 5.024.192 EUR, in sicer 2.771.132 EUR (13.855,66 x 200) za leto 1997 in 2.253.060 EUR (11.265,30 x 200) za leto 1998.

Izguba vrednosti valute in zamudne obresti

Trditve strank

- 129 Tožeča stranka meni, da je treba upoštevati izgubo vrednosti valute in torej prevrednotiti zneske, ki jih je treba plačati za vsako zadevno obdobje, z uporabo koeficientov, ki jih je na italijanski nacionalni ravni Istituto centrale di statistica (osrednji statistični inštitut) določil za ekonomske statistične podatke, saj ima tožeča stranka sedež v Italiji.

- 130 Prevrednoteni znesek za vsako leto posebej naj bi se poleg tega povečal za zamudne obresti od dneva, ko se je zgodil škodni dogodek. Zamudne obresti za vsak letni obrok naj bi se računale od 1. januarja, ker so uvozniki pred začetkom vsakega leta vedeli, koliko dovoljenj jim pripada, in so lahko načrtovali njihovo uporabo.
- 131 Tožeča stranka opozarja, da je seštevanje prevrednotenja in zamudnih obresti upravičeno, ker ta dejavnika odškodnine opravljata različni funkciji. Namen prevrednotenja je za oškodovanca ponovno vzpostaviti razmere, v katerih bi bila, če se škodni dogodek ne bi zgodil, medtem ko je namen zamudnih obresti nadomestiti zamudo pri dodelitvi tistega, do česar je bil oškodovanec upravičen.
- 132 Tožeča stranka glede stopenj, ki jih je treba uporabiti za zamudne obresti, trdi, da je treba za obdobje pred 1. januarjem 1999 zaradi neobstoja referenčne stopnje Evropske centralne banke (ECB) za glavne transakcije refinanciranja uporabiti zakonsko stopnjo, veljavno v Italiji, oziroma 5-odstotno stopnjo za leto 1997 in tudi za leto 1998. Od 1. januarja 1999 bi bilo treba nasprotno uporabljati stopnjo refinanciranja ECB, povečano za sedem odstotnih točk, v skladu z merilom iz člena 3(1)(d) Direktive 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L 200, str. 35), ki naj bi se uporabljalo v obravnavanem primeru, ker bi bilo pravzaprav treba plačati odškodnino gospodarskemu subjektu za škodo, nastalo zaradi pomanjkanja likvidnih sredstev (sodba Sodišča prve stopnje z dne 10. oktobra 2001 v zadevi Corus UK proti Komisiji, T-171/99, Recueil, str. II-2967, točka 64).
- 133 Če se izhodišče in stopnje predlaganih zamudnih obresti ne bi uporabili skupaj, tožeča stranka podredno predlaga alternativni rešitvi: bodisi uporabo zakonske stopnje, veljavne v Italiji, za vsako leto za prevrednoten znesek od leta 1997

do datuma plačila, bodisi izračun obresti od celotnega prevrednotenega zneska od datuma izreka vmesne sodbe (8. junij 2000), vendar z uporabo stopnje ECB, povečane za sedem odstotnih točk.

134 Komisija se strinja, da je treba upoštevati izgubo vrednosti valute, dolgovane zneske pa je treba prevrednotiti na podlagi razpoložljivih uradnih podatkov za Italijo, saj je tožeča stranka svoje dejavnosti opravljala na italijanskem trgu. Prevrednotenje bi bilo treba izračunati od nastanka škodnega dogodka do datuma izreka vmesne sodbe, s katero je bila ugotovljena nepogodbena odgovornost Skupnosti.

135 Zamudne obresti od prevrednotenega zneska bi se morale izračunati od tega datuma, ne od datuma nastanka škodnega dogodka, do datuma plačila (zgoraj navedena sodba Grifoni proti ESEA, točka 43). Komisija v zvezi s tem opozarja, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso obveznost plačila zamudnih obresti mogoče določiti samo, če je znesek glavne terjatve gotov ali ga je vsaj mogoče določiti na podlagi ugotovljenih objektivnih dejstev (sodba Sodišča z dne 30. septembra 1986 v zadevi Amman in drugi proti Svetu, 174/83, Recueil, str. 2647, ter sodba Sodišča prve stopnje z dne 26. februarja 1992 v združenih zadevah Brazzelli in drugi proti Komisiji, T-17/89, T-21/89 in T-25/89, Recueil, str. II-293, točka 24).

136 Komisija meni, da je treba za zamudne obresti za celotno upoštevno obdobje uporabiti zakonsko stopnjo, veljavno v Italiji. Direktiva 2000/35 naj se namreč v skladu z uvodno izjavo 13 ne bi uporabljala za plačila odškodnin.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 137 Glede izgub vrednosti valute je treba ugotoviti, da se tožeča stranka in Komisija strinjata, da jo je treba upoštevati in da je treba prevrednotenje izračunati z uporabo uradnih statističnih podatkov za Italijo.
- 138 Iz sodne prakse izhaja, da je namen povrnitve škode na podlagi nepogodbene odgovornosti, da se v največji mogoči meri ponovno vzpostavi premoženjsko stanje oškodovanca. Če so izpolnjeni pogoji za nepogodbeno odgovornost, zato ni mogoče prezreti neugodnih posledic zaradi časa, ki je pretekel med nastankom škodnega dogodka in datumom plačila odškodnine, ker je treba upoštevati izgubo vrednosti valute (glej zgoraj navedeni sodbi Grifoni proti ESEA, točka 40, ter Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 27. januarja 2000, točka 51).
- 139 V obravnavanem primeru bo torej treba pri izračunu odškodnine glede na uradne podatke, ki jih je za Italijo pripravil pristojni nacionalni organ, upoštevati izgubo vrednosti valute od datuma nastanka škode.
- 140 Glede izhodišča za prevrednotenje, je treba upoštevati dejstvo, da bi tožeča stranka prejela dovoljenja v časovnih presledkih, če bi Komisija ugodila njeni zahtevi z dne 21. januarja 1997. Treba je namreč spomniti, da so se uvozna dovoljenja na podlagi režima iz leta 1993 izdajala vsako četrletje. Tako so se uvozna dovoljenja v skladu s členom 11 Uredbe št. 1442/93, kot je bil spremenjen z Uredbo Komisije (ES) št. 875/96 z dne 14. maja 1996 (UL L 118, str. 14), izdala najpozneje do 23. zadnjega meseca vsakega četrletja za naslednje četrletje.

- 141 Torej se je treba za vsako serijo nedodeljenih dovoljenj sklicevati na te datume kot na datume nastanka škode, od katerih je treba izračunati prevrednotenje denarne protivrednosti, ocenjene na podlagi 200 EUR na tono, za vsako serijo dovoljenj.
- 142 Končni datum izračuna prevrednotenja valute je treba določiti kot datum, od katerega je treba računati zamudne obresti.
- 143 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba dolgovani odškodnini prišteti zamudne obresti od datuma izreka sodbe, s katero je bila ugotovljena obveznost povrnitve škode (sodba Sodišča z dne 4. oktobra 1979 v združenih zadevah Dumortier in drugi proti Svetu, 64/76 in 113/76, 167/78 in 239/78, 27/79, 28/79 in 45/79, Recueil, str. 3091, točka 25, in zgoraj navedena sodba Mulder in drugi proti Svetu in Komisiji z dne 19. maja 1992, točka 35). V obravnavanem primeru je bila obveznost Skupnosti povrniti škodo, ki jo je utrpela tožeča stranka, ugotovljena z vmesno sodbo z dne 8. junija 2000.
- 144 Če glavna terjatev na datum izreka sodbe ni bila gotova niti glede zneska niti je ni bilo mogoče določiti na podlagi ugotovljenih objektivnih dejavnikov (glej v zvezi s tem zgoraj navedene točke od 87 do 92), pa zamudne obresti ne morejo teči od tega datuma, ampak pri zamudi in do popolnega plačila samo od datuma izreka te sodbe o plačilu odškodnine (glej sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 135, in tudi sklepne predloge generalnega branilca G. Tesaura v zgoraj navedeni sodbi Grifoni proti ESEA, Recueil, str. I-343, točka 24.)
- 145 Iz tega sledi, da se prevrednotenje odškodnine, dolgovane tožeči stranki, ne sme ustaviti na datum izreka sodbe z dne 8. junija 2000, ampak se mora podaljšati do datuma izreka te sodbe.

- 146 Znesek odškodnine, kot bo prevrednoten zaradi upoštevanja izgube vrednosti valute, se bo povečal za zamudne obresti od dneva izreka te sodbe do popolnega plačila. Obrestna mera, ki jo je treba uporabiti, se izračuna na podlagi stopnje, ki jo ECB določi za glavne transakcije refinanciranja in se uporablja v zadevnem obdobju, povečane za dve točki.

Stroški

- 147 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Sodišče prve stopnje lahko v skladu s členom 87(3), prvi pododstavek, Poslovnika, če vsaka stranka uspe samo deloma, odloči, da se stroški delijo ali da vsaka stranka nosi svoje stroške. Nazadnje, v skladu s členom 87(4), prvi pododstavek, navedenega poslovnika države članice, ki se kot intervenientke udeležijo postopka, nosijo svoje stroške.
- 148 Treba je opozoriti, da je bila odločitev o stroških, nastalih v tem postopku, sprejeta z vmesno sodbo z dne 8. junija 2000 (glej zgoraj navedeno točko 23).
- 149 Ta zadeva ni nov postopek, ampak nadaljevanje zadeve T-260/97, v kateri je bila izrečena sodba z dne 8. junija 2000, s katero je bilo Komisiji in Svetu naloženo plačilo stroškov te zadeve v višini 90 % oziroma 10 % (glej točki 7 in 8 izreka). To delitev je treba potrditi za fazo tega postopka, ki je sledila navedeni sodbi, ter zato Komisiji in Svetu naložiti plačilo 90 % oziroma 10 % stroškov, nastalih v tej fazi.

150 Francoska republika kot intervenientka nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (drugi senat)

razsodilo:

- 1. Komisiji se naloži, naj tožeči stranki plača odškodnino v višini 5.024.192 EUR.**
- 2. Ta odškodnina bo prevrednotena v skladu z merili, določenimi v točkah od 139 do 141 in 145 te sodbe.**
- 3. Odškodnina, kot bo prevrednotena, se bo povečala za zamudne obresti od datuma izreka te sodbe do datuma popolnega plačila. Obrestna mera, ki naj se uporabi, se izračuna na podlagi stopnje, ki jo Evropska centralna banka določi za glavne transakcije refinanciranja in se uporablja v zadevnem obdobju, povečane za dve točki.**

4. **Komisiji se naloži plačilo 90 % stroškov faze tega postopka po izreku sodbe Sodišča prve stopnje z dne 8. junija 2000 v združenih zadevah Camar in Tico proti Komisiji in Svetu (T-79/96, T-260/97 in T-117/98, Recueil, str. II-2193).**

5. **Svetu se naloži plačilo 10 % stroškov faze tega postopka po izreku sodbe Sodišča prve stopnje z dne 8. junija 2000 v združenih zadevah Camar in Tico proti Komisiji in Svetu (T-79/96, T-260/97 in T-117/98, Recueil, str. II-2193).**

6. **Francoska republika nosi svoje stroške.**

Legal

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, 13. julija 2005.

Sodni tajnik

Predsednik

H. Jung

H. Legal